

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/236/2020
Identifikačné číslo spisu:	1215221186
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1215221186.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkýň: 1/ N. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. XX, O., 2/ T. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom Y. 20, O., 3/ Mgr. Y. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom Y. XX, O., korešpondenčná adresa: O. XX/A, X., všetky právne zastúpené: JUDr. Peter Homola, advokát, so sídlom Zelinárska 6, Bratislava, IČO: 42 414 725, proti žalovanej: Ing. P. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom X. 4, B. Z., právne zastúpená: JUDr. Ľudovít Štanglovič, advokát, so sídlom Jarmočná 2264/3, Šaľa, o zaplatenie úroku z omeškania, o dovolaní žalobkýň proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 06. mája 2020 sp. zn. 25Co/174/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej len „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 11. januára 2019, č. k. 18C/118/2016-353 žalobu zamietol a žalovanej priznal voči žalobkyniam 1/ - 3/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1 Súd prvej inštancie zistil, že žalobkyne sa domáhali od žalovanej zaplatenia úrokov z omeškania na základe toho, že žalovaná bola rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky z 26. septembra 2012 sp. zn. 2T/87/2009 uznaná vinnou zo spáchania pokračovacieho trestného činu sprenevery a neoprávneného podnikania. Počas trestného konania si žalobkyne uplatnili náhradu škody, pričom súd v trestnom konaní rozhodol o povinnosti žalovanej uhradiť žalobkyniam ako poškodeným škodu, ktorá predstavovala vyplatenie istín do celej výšky a zo zvyškom náhrady škody odkázal súd poškodené na občianske konanie. Žalovaná si povinnosti z trestného rozsudku neplnila, preto žalobkyne požiadali o exekučné konanie, pričom exekútor poukázal jednotlivým žalobkyniam čiastočné plnenia, ako uviedli v žalobe.

1.2 Súd prvej inštancie vychádzal z uznesenia Krajského súdu v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) z 27. júna 2018 sp. zn. 25Co/65/2018, ktorým bol rozsudok súdu prvej inštancie z 17. októbra 2017 č. k. 18C/118/2016-217 zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie z dôvodu procesného pochybenia v

tom, že riadne nevykonával dokazovanie oboznámením listín z trestného spisu. Odvolací súd v zrušujúcom uznesení poukázal ďalej na to, že záver súdu prvej inštancie o tom, že žalobkyne si v trestnom konaní riadne uplatnili nárok na náhradu škody vrátane úroku z omeškania je nesprávny, nakoľko nestačí samotné uplatnenie nároku na náhradu škody, úrok z omeškania síce tvorí príslušenstvo pohľadávky, ale musí byť uplatnený samostatne. Odvolací súd ďalej uviedol, že zdôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie o nepremlčaní nároku odkazom na dobré mravy považuje za nesprávne, keďže súd prvej inštancie neuviedol v čom spočívala výnimočnosť výkonu práva v rozpore s dobrými mravmi. Vo vzťahu k premlčaniu odvolací súd uviedol, že bolo potrebné vychádzať z ustanovenia § 193 CSP, podľa ktorého je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov, o tom, že bol spáchaný trestný čin, a nie z ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka. Mal za to, že náhrada škody bola určená v trestnom konaní, v ktorom bola žalobkyniam právoplatne prisúdená istina. Keďže úroky z omeškania sú svojou povahou len príslušenstvom pohľadávky, musia sledovať rovnaký právny režim ako samotná pohľadávka, teda musia byť posudzované podľa rovnakých zákonných ustanovení. Odvolací súd poukázal na to, že medzi stranami sporu od počiatku existoval rozpor v otázke určenia začiatku omeškania žalovanej s plnením jej dlhu voči žalobkyniam, pričom súd prvej inštancie riešeniu tejto otázky nevenoval dostatočnú pozornosť.

1.3 V zmysle intencií odvolacieho súdu vykonal súd prvej inštancie opätovne dokazovanie oboznámením podstatných náležitostí listinných dôkazov. Súd prvej inštancie sa zároveň opätovne zaoberal otázkou, kedy sa žalovaná dostala do omeškania voči žalobkyniam. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že žalobkyňa 3/ vyzvala listom zo dňa 10.04.2006 žalovanú, aby žalobkyniam uhradila dlžné sumy do dňa 31.05.2006. Podľa názoru súdu prvej inštancie sa žalovaná dostala do omeškania voči všetkým trom žalobkyniam dňa 01.06.2006, pričom súd poukázal na to, že žiadna zo strán tento dátum v priebehu konania nespochybnila. Súd prvej inštancie podotkol, že je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, ktorý vo svojom zrušujúcom uznesení vyslovil názor, že žalobkyne si neuplatnili v priebehu trestného konania nárok na náhradu škody v časti týkajúcej sa úrokov z omeškania riadne, aj keď súd prvej inštancie s týmto názorom nesúhlasil v zmysle § 391 ods. 2 CSP ho musel akceptovať.

1.4 Vo vzťahu k otázke plynutia premlčacej doby tiež poukázal na názor odvolacieho súdu, ktorý uviedol, že pri posudzovaní plynutia premlčacej doby je potrebné vychádzať z § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka, pričom úroky z omeškania musia sledovať rovnaký právny režim ako samotná pohľadávka. Nárok na náhradu škody bol určený už v trestnom konaní, preto bolo potrebné podľa odvolacieho súdu uplatniť dvojročnú premlčaciu dobu. Žalovaná sa dostala do omeškania dňa 01.06.2006, počas priebehu trestného konania (teda od podania trestného oznámenia dňa 05.04.2006 až do právoplatnosti trestného rozsudku dňa 28.09.2012) premlčacia doba na uplatnenie úrokov z omeškania spočívala, pričom žaloba na zaplatenie úrokov z omeškania bola na súde prvej inštancie podaná dňa 03.09.2015, avšak pri akceptovaní dvojročnej premlčacej doby by bol nárok na zaplatenie úrokov z omeškania premlčaný dňom 28.09.2014. Súd prvej inštancie mal však za to, že premlčacia doba pri úrokoch z omeškania by sa mala riadiť §110 ods. 3 Občianskeho zákonníka, teda trojročná premlčacia doba a v takomto prípade by bola žaloba podaná včas. Súd prvej inštancie však uviedol, že je viazaný názorom odvolacieho súdu podľa ktorého je potrebné uplatniť dvojročnú premlčaciu dobu.

1.5 Podľa názoru súdu prvej inštancie sa žalovaná na úkor žalobkýň obohatila trestnou činnosťou, pričom v priebehu trestného konania ani v priebehu exekučného konania žalovaná neprejavila snahu urýchlene napraviť svoj čin a teda nahradiť žalobkyniam škodu, ktorú im spôsobila. Ani v priebehu tohto konania žalovaná neponúkla zmierlivé riešenie sporu, hoci to avizovala a preto podľa súdu prvej inštancie mali žalobkyne nárok na náhradu úrokov z omeškania aj z morálneho hľadiska, súd prvej inštancie však bol opätovne viazaný názorom odvolacieho súdu, ktorý uviedol, že zdôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie o nepremlčaní nároku s odkazom na dobré mravy nie je správne, preto súd prvej inštancie hľadisko dobrých mravov neuplatnil.

1.6 Záverom súd prvej inštancie viazaný názorom odvolacieho súdu uviedol, že žalobu zamietol z dôvodu, že v trestnom konaní neboli uplatnené úroky z omeškania riadne, premlčacia doba mala byť posudzovaná v zmysle § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka a sledovať rovnaký právny režim ako

samotná pohľadávka, teda režim náhrady škody a zároveň odkaz na dobré mravy v tomto prípade nebol postačujúci.

2. Odvolací súd rozsudkom z 06. mája 2020, sp. zn. 25Co/174/2019 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej priznal voči žalobkyniam 1/ - 3/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1 Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny. Dodal však, že súdu prvej inštancie, pre ktorého bol právny názor odvolacieho súdu záväzný, neprislúchalo hodnotiť právny názor odvolacieho súdu. Odvolací súd už v skoršom zrušujúcom uznesení zaujal právny názor, že pre uplatnenie úroku z omeškania je potrebné uplatniť úrok riadne, to znamená jeho špecifikáciu, keďže o úroku z omeškania súd nerozhoduje z úradnej povinnosti, ale je to návrhové konanie. Žalobkyne však v trestnom konaní riadne neuplatnili úrok z omeškania. Ďalej mal za to, že úrok z omeškania tvorí príslušenstvo pohľadávky a musí sledovať rovnaký právny režim ako samotná pohľadávka. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobkyňa 3/ vyzvala žalovanú listom zo dňa 10.04.2006 na zaplatenie pohľadávok vo vzťahu ku všetkým žalobkyniam do 30.05.2006. Žalovaná sa dostala do omeškania dňa 01.06.2006, pričom žaloba na zaplatenie úrokov z omeškania bola podaná na súd dňa 03.09.2015. Odvolací súd sa tak nestotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že premlčacia doba úrokov z omeškania spočívala počas trestného konania. Podľa odvolacieho súdu by spočívala v prípade ich uplatnenia. Žalobkyne však úrok z omeškania uplatnili až samotnou žalobou a doručenie žaloby žalovanej bolo potrebné považovať za uplatnenie nároku, pričom týmto dňom bol deň 11.12.2015, preto podľa odvolacieho súdu bol ich nárok premlčaný. Odvolací súd rovnako zaujal stanovisko k otázke dobrých mravov v zrušujúcom uznesení, preto nepovažoval za potrebné opakovať svoje dôvody vo vzťahu k dôvodom odvolania žalobkyní v tejto časti.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobkyne (ďalej len „dovolateľky“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP. Dovolateľky žiadali, aby najvyšší súd rozhodnutie súdu prvej inštancie v spojení s odvolacím súdom zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a priznal žalobkyniam nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

3.1 Porušenie práva na spravodlivý proces dovolateľky namietali v súvislosti s nedostatkom riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Žalobkyne mali ďalej za to, že napadnutý rozsudok je nepresvedčivý a arbitrárny s ohľadom na nevysporiadanie sa s odvolacou argumentáciou žalobkyní uvedenou v odvolaní. Uviedli, že ak sa odvolací súd rozhodol odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe v otázke premlčania, mal vzhľadom na to napadnuté rozhodnutie dôkladne a presvedčivo odôvodniť.

3.2 Nesprávne právne posúdenie v zmysle dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľky videli pri riešení otázky „premlčania úrokov z omeškania“ pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu reprezentovanej rozhodnutiami 4Obo/319/99, 2Obo/36/2010, 4Obo/25/2009. Podľa dovolateľiek názor odvolacieho súdu, že ak dôjde k premlčaniu istiny, premlčané sú automaticky všetky úroky z omeškania bez ohľadu na to, kedy vznikli je nesprávny. Dovolateľky mali za to, že úroky z omeškania sa premlčujú samostatne vždy vo vzťahu ku každej jednotlivéj dennej splátke úroku z omeškania v trojročnej premlčacej dobe nezávisle od istiny. Úroky z omeškania bolo podľa nich možné uplatniť aj potom ako uplynula premlčacia doba k istine, či bola vznesená námietka premlčania dlžníkom, ale iba do určitého časového okamihu. Úroky z omeškania sa premlčujú vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, z čoho podľa dovolateľiek vyplýva, že ich možno úspešne uplatniť v uzavretom časovom intervale ohraničenom spredu troma rokmi odo dňa podania žaloby spätne a zozadu dňom keď vznikne možnosť na účinne vznesenie námietky premlčania voči istine. Ak podá veriteľ žalobu po tom ako uplynula premlčacia doba k istine, je vždy možné určiť prvý a posledný deň, kedy bol dlžník v omeškaní a vznikali žalovateľné úroky z omeškania, pretože oba tieto dni už museli uplynúť. Žalobný návrh preto môže znieť na konkrétnu sumu bez potreby použitia percentuálnej sadzby, pretože žalovateľný úrok z omeškania je konečný a nemôže narastať.

3.3 Dovolateľky použili i dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. b)

CSP, v rámci ktorého koncipovali nasledujúce právne otázky 1. „Či je potrebné úroky z omeškania samostatne uplatniť v zmysle ustanovenia § 46 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok?“ 2. Či súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody v občianskom súdnom konaní, vychádza v otázke riadneho uplatnenia nároku na náhradu škody v adhéznom konaní predovšetkým z rozhodnutí vydaných v trestnom konaní, a teda či takéto rozhodnutie súdu v trestnom konaní je pre súd, ktorý rozhoduje v občianskom súdnom konaní záväzné?“ Dovolateľky boli toho názoru, že odvolací súd síce zaujal právny názor, že dovolateľky si neuplatnili úrok z omeškania v trestnom konaní riadne, t. j. jeho špecifikáciou, nevysporiadal sa však so skutočnosťou, že žalobkyne boli trestným rozsudkom 2T/87/2009 odkázané zo zvyškom škody (úroku z omeškania) na občianske súdne konanie. Dovolateľky uviedli, že škoda bola nimi riadne a včas uplatnená v zmysle § 46 ods. 3 Trestného poriadku a mali za to, že úrok z omeškania nebolo potrebné samostatne uplatňovať v rámci adhézneho konania, keďže úroky z omeškania sú sankciou za porušenie povinnosti. Poukázali na to, že v danej veci je rozpor medzi rozsudkom 2T/87/2009, ktorý odkázal dovolateľky zo zvyškom škody na občianske súdne konania, teda mal za to, že dovolateľky si riadne a včas uplatnili úroky z omeškania, pretože by ich nemal s akým nárokom odkázať na občianske súdne konania a na druhej strane je tu napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý mal za to, že dovolateľky riadne neuplatnili úroky z omeškania v trestnom konaní.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyní ako neprípustné treba odmietnuť.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

5. Dovolateľky namietali nedostatok odôvodnenia, nepresvedčivosť a arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia s ohľadom na nevysporiadanie sa s odvolacou argumentáciou žalobkyní uvedenou v odvolaní a odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe.

6. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97).

7. Dovolací súd súčasne pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu vecí. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (§ 442 CSP). Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

8. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie žalobkyní, že v konaní (pred nižšími súdmi) došlo k nimi tvrdenej vade zmätočnosti.

9. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011).

10. Podľa názoru najvyššieho súdu dovolaním napadnuté rozhodnutie uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Jadrom dovolacej argumentácie dovolateľiek bola námietka, že odvolací súd nedostatočne odôvodnil rozhodnutie a nevysporiadal sa s ich odvolacou argumentáciou. V predmetnej veci obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd a súd prvej inštancie svoje rozhodnutia odôvodnili spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd mal za to, že súdy nižšej inštancie zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedli dôvody, ktoré ich viedli k prijatému rozhodnutiu; postup odvolacieho súdu, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie nemožno považovať za zjavne neodôvodnený.

11. Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozsudku náležite vysporiadal s argumentáciou žalobkyň uvádzanou v odvolacom konaní, keď uviedol, že pre uplatnenie úroku z omeškania je potrebné uplatniť úrok riadne, t. j. jeho špecifikáciou, pretože o úroku z omeškania súd nerozhoduje z úradnej povinnosti, ale ide o návrhové konanie, pričom žalobkyne si v trestnom konaní úrok z omeškania riadne neuplatnili. Mal za to, že úrok z omeškania tvorí príslušenstvo pohľadávky a musí sledovať rovnaký režim ako samotná pohľadávka a zároveň poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu 6MCdo/22/2011 a 7MCdo/15/2011. Ako vyplývalo zo zisteného skutkového stavu žalovaná sa do omeškania dostala dňa 01.06.2006, pričom žaloba na zaplatenie úrokov z omeškania bola na súde podaná až dňa 03.09.2015. Nestotožnil sa s názorom súdu prvej inštancie, že premlčacia doba úrokov z omeškania počas trestného konania spočívala, nakoľko žalobkyne si v trestnom konaní riadne neuplatnili úroky z omeškania, uplatnili si ich až samotnou žalobou a doručenie žaloby žalovanej bolo potrebné posudzovať za uplatnenie nároku (11.12.2015), preto podľa odvolacieho súdu bol nárok dovolateľiek na zaplatenie úrokov z omeškania premlčaný. Odvolací súd zároveň poukázal aj na svoje predchádzajúce zrušujúce uznesenie, kde zaujal stanovisko aj k otázke uplatňovania dobrých mravov.

12. Dovolateľky v rámci § 420 písm. f) CSP namietali zároveň to, že sa odvolací súd v napadnutom rozhodnutí odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe v otázke premlčania, dĺžky a plynutia premlčania a porušil ich právo na právnu istotu a predvídateľnosť súdneho rozhodnutia.

13. Pokiaľ dovolateľky (kvalifikovane zastúpené advokátom, pozn.) považovali za procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP nesprávny právny záver súdov nižších inštancií (odklon od ustálenej rozhodovacej praxe), dovolací súd uvádza, že už podľa predchádzajúcej úpravy občianskeho súdneho konania dospel najvyšší súd k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a tiež sp. zn. 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu nie je po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Na tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá žalobcom tvrdenú vadu zmätočnosti (§ 420 CSP), zotrval aj judikát R 24/2017 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (por. sp. zn. 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

14. Dovolateľky prípustnosť podaného dovolania vyvodzovali aj z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a) CSP. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a napokon uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Len polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

15. V dovolaní, prípustnosť ktorého je vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, musí dovolateľ špecifikovať ním tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu bližšou konkretizáciou rozhodnutia (rozhodnutí) dovolacieho súdu, ktoré napĺňa pojem ustálená prax dovolacieho súdu (1Cdo/206/2016, 2Cdo/203/2016, 3Cdo/27/2017, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/27/2017, 6Cdo/35/2017, 7Cdo/7/2018). Pokiaľ dovolateľ v takom dovolaní nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, alebo neoznačí rozhodnutia, v ktorých bola konkrétna právna otázka odvolacím súdom rozhodovaná rozdielne, odvolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli. V prípade absencie uvedeného odvolací súd nemôže pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešil súd prvej inštancie a odvolací súd a v súvislosti s tým ani vyhľadávať všetky (do úvahy prichádzajúce) rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky; v opačnom prípade by uskutočnil odvolací súd prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., *Civilný sporový poriadok, Komentár*, Praha: C. H. BECK, str. 1382 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/6/2017, sp. zn. 3Cdo/28/2017).

16. Za nesprávne právne posúdenie, pri ktorom sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu reprezentovanej rozhodnutiami 4Obo/319/99, 2Obdo/36/2010, 4Obdo/25/2009 považovali dovolateľky „premlčanie úrokov z omeškania automaticky pri premlčaní istiny“. Podľa nich bol tento záver odvolacieho súdu nesprávny a mali za to, že úroky z omeškania sa premlčujú samostatne vždy vo vzťahu ku každej jednotlivej dennej splátke úroku z omeškania v trojročnej premlčacej dobe nezávisle od istiny. Vo vzťahu k uvedeným rozhodnutiam odvolací súd uvádza, že v týchto rozhodnutiach najvyšší súd vychádzal z odlišného skutkového stavu, nakoľko v nich išlo o posúdenie premlčania úrokov z omeškania v obchodnoprávnom vzťahu v zmysle § 393 ods. 1 a § 397 Obchodného zákonníka. Podľa najvyššieho súdu v danej veci nie je možné aplikovať tieto rozhodnutia, nakoľko sa netýkali premlčania úrokov z omeškania v zmysle uplatňovanej náhrady škody ako hlavného záväzku v trestnom konaní. Najvyšší súd zároveň poukazuje na rozhodnutie 7Mcdo/15/2011, z ktorého pri rozhodovaní vychádzal aj odvolací súd a v zmysle ktorého „Pokiaľ bola pohľadávka žalobcovi právoplatne priznaná v adhéznom konaní (§ 287 a 288 Trestného poriadku) ako náhrada škody, nemožno v občianskom súdnom konaní jej príslušenstvo posudzovať podľa iného právneho režimu.“ Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd sa neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe, práve naopak postupoval v súlade s ňou, keď mal za to, že úrok z omeškania tvorí príslušenstvo pohľadávky a musí sledovať rovnaký právny režim ako samotná pohľadávka v zmysle § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Nárok na náhradu škody bol určený už v trestnom konaní, preto bolo potrebné podľa odvolacieho súdu uplatniť dvojročnú premlčaciu dobu. Vzhľadom na vyššie uvedené preto odvolací súd nevzhliadol pri posudzovaní premlčania úrokov z omeškania pri náhrade škody uplatnenej v rámci adhézneho konania odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

17. Na základe vyššie uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že dovolateľky neopodstatnene tvrdia dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP majú za to, že sa odvolací súd odklonil

od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyriešením otázky premľania úrokov z omeškania automaticky pri premľaní istiny. Súd v základnom konaní sa od ustálenej praxe dovolacieho súdu pri riešení dovolacej otázky podľa ustanovení občianskeho práva neodchýlili, práve naopak v plnom rozsahu ju rešpektovali.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

18. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením právnej otázky, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá. Prípustnosť podaného dovolania teda dovolací súd posudzuje vždy autonómne podľa jeho obsahu (8Cdo/54/2018, I. ÚS 51/2020). K položeným právnym otázkam poznajúc vlastnú rozhodovaciu prax, dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľkami nastolené právne otázky už boli v praxi dovolacieho súdu vyriešené, a preto posudzoval prípustnosť podaného dovolania z § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

19. K otázke „Či je potrebné úroky z omeškania samostatne uplatniť v zmysle ustanovenia § 46 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok?“ poukazuje dovolací súd na rozhodnutie Najvyššieho súdu 7Mcdo/15/2011 v ktorom uviedol, že „Pokiaľ bola pohľadávka žalobcovi právoplatne priznaná v adhéznom konaní (§ 287a 288 Trestného poriadku) ako náhrada škody, nemožno v občianskom súdnom konaní jej príslušenstvo posudzovať podľa iného právneho režimu.“ Z uvedeného vyplýva, že príslušenstvo pohľadávky a teda aj úroky z omeškania sa riadia podľa právneho režimu pohľadávky, t. j. náhrady škody v trestnom konaní. Z ustanovenia § 46 ods. 3 Trestného poriadku vyplýva, že poškodený je povinný si uplatniť nárok na náhradu škody v trestnom konaní najneskôr do skončenia vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania, pričom z návrhu musí byť zrejmé, z akých dôvodov a v akej výške sa nárok na náhradu škody uplatňuje. Do majetkovej škody sa zarátavajú aj úroky z omeškania, pričom rozhodujúcim faktorom pre ich priznanie je zistenie doby rozhodnej pre ich priznanie. Podľa najvyššieho súdu odvolací súd v napadnutom rozhodnutí postupoval správne keď vyhodnotil, že úroky z omeškania neboli dovolateľkami v trestnom konaní riadne uplatnené (ich špecifikáciou) a teda premľacia doba na uplatnenie úrokov z omeškania nespočívala, pričom k ich uplatneniu došlo až dorúčením žaloby žalovanej dňa 11.12.2015, preto nárok na uplatnenie úrokov z omeškania bol premľaný.

20. Najvyšší súd nad rámec uvádza, že v prípade ak by si dovolateľky uplatnili úroky z omeškania v rámci trestného konania riadne, t. j. ich špecifikáciou, malo by to následne vplyv pre posúdenie nároku v občianskom súdnom konaní, pričom počas trestného konania by premľacia doba spočívala a na úroky z omeškania ako príslušenstvo pohľadávky by sa v občianskom súdnom konaní uplatnila dvojročná premľacia doba, keďže na úroky z omeškania sa vzťahuje rovnaký právny režim ako na samotnú náhradu škody.

21. K druhej dovolateľkami položenej otázke „Či rozhodnutie súdu v trestnom konaní o náhrade škody je pre súd, ktorý rozhoduje v občianskom súdnom konaní záväzné?“ dovolací súd uvádza, že výrokom trestného rozsudku o náhrade škody súdy v občianskom konaní nie sú viazané (R 22/1979). Civilný súd je viazaný odsudzujúcim rozsudkom výlučne v tom smere, že je ním preukázané spáchanie trestného činu a osoba páchatela (§ 193 CSP). Civilný súd však nie je vôbec viazaný výškou škody (ani v prípade, že je minimálna výška škody kvalifikačným znakom skutkovej podstaty trestného činu), ako ani skutkovým základom uplatneného nároku tak, ako ho zistil trestný súd. Civilný súd je v rámci svojej právomoci podľa ustanovenia § 3 CSP vždy oprávnený zisťovať a posudzovať celý uplatnený nárok čo do jeho základu aj výšky bez viazanosti trestným rozsudkom. Z uvedeného vyplýva, že v danej veci odvolací súd nebol viazaný tým, že dovolateľky boli v trestnom konaní zo zvyškom škody odkázané na občianske súdne konanie.

22. So zreteľom na uvedené najvyšší súd dovolanie žalobkyní v časti, v ktorej namietali vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné a v časti, v ktorej namietali nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 CSP, odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

23. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie o nároku žalovanej na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.